

Lausunto

30.09.2021

Asia: VN/11505/2020

Begäran om utlåtande om betänkande från arbetsgruppen som berett en reform av lagen om utkomststöd

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

SAMS – Samarbetsförbundet rf tackar för möjligheten att ge utlåtande om om betänkande från arbetsgruppen som berett en reform av lagen om utkomststöd.

SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf (hädanefter SAMS) är en intresseorganisation som arbetar för de finlandssvenska riksomfattande funktionshinderorganisationerna. Förbundets syfte är att främja och förverkliga jämlikhet och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning och deras närstående inom den svenskspråkiga befolkningen i Finland.

SAMS anser att förflyttandet av behandlingen av utkomststödet från kommunerna till FPA har försämrat tryggheten av ett människovärdigt liv för våra målgrupper. För många av våra målgrupper med olika slags funktionsnedsättningar har det blivit svårare att få nödvändigt utkomststöd. Servicen i FPA är opersonlig och det finns stora utmaningar att få individuella omständigheter beaktade i besluten. Många har svårt att förstå beslutens motiveringar samt deras rättigheter. Paradoxalt har den förvaltningsmässiga reformen försvårat tillgången till nödvändig utkomst för de individer som är allra mest utsatta.

Från ett svenskspråkigt perspektiv finns det vissa särskilda omständigheter som gör svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning särskilt utsatta. För det första är även svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning ofta i en socioekonomiskt svag ställning och fattigdom är vanligt förekommande. För det andra är det mycket otydligt hur tillgången till individuellt stöd och service är ordnat inom FPA på svenska, för att kunna hantera mera komplicerade ärenden. Medan det sannolikt är svårt att få detta stöd på finska, verkar läget vara ännu sämre på svenska. Denna observation är baserad på vår rådgivningsverksamhet.

Människor som flyttar tillbaka från Sverige kan vara mera utsatta än andra

En synpunkt som bör också noteras här är variationerna i beskattningen av pension som intjänats utomlands. Exempelvis personer som flyttat tillbaka från Sverige och har endast begränsad skattskyldighet till Sverige betalar en s.k. SINK-skatt på sin pension. Den här pensionen är 25 %. För personer med låga inkomster som kommer delvis från Sverige kan det här innebära att

skattebelastningen på bruttoinkomsten är betydligt högre, än vad en motsvarande inkomst skulle vara i Finland. Jag illustrerar det här med ett exempel på en låginkomsttagare som får hela sin pension från Finland jämfört med en låginkomsttagare som får hälften av sin pension från Sverige. Om en person får exempelvis garantipension, så får den 837,59 euro i månaden vilket motsvarar ca 10051 euro om året. I den finska progressiva beskattningen upp bärs 0 % skatt. (Källa: <https://www.vero.fi/sv/privatpersoner/skattekort-och-skattedeklaration/inkomster/f%C3%B6rv%C3%A4rvsinkomster/skattesatserna-f%C3%B6r-l%C3%B6ner-pensioner-och-f%C3%B6rm%C3%A5ner/>)

Om en person med motsvarande inkomster får hälften av dem från Sverige, upp bärs 25% i skatt på den svenska andelen. Det här motsvarar således effektivt en 12,5% högre skattesats för den här människogruppen. I teorin kan skatten kompensera med andra lindrigare skatter, men om individens inkomster är låga uteblir också compensationen.

Det här leder till problem eftersom många av våra andra stödsystem är baserade på bruttoinkomstbeloppet, inte nettoinkomsbeloppet. Det här leder således till att personer som får pension utomlands ifrån får mindre i hand efter skatterna, men de högre bruttoinkomsterna leder ändå till även en försämrad nivå av andra kompletterande stöd i samhället (t.ex. bostadsstöd etc). Med tanke på utkomststödet som ett tillfälligt undantag är det här särskilt problematiskt, om den här människogruppen utsluts från tillräckliga andra stödformer för att trygga en tillräcklig inkomst. Systemets uppbyggnad tyder på att den här människogruppen kan enkom på grund av sin bakgrund bli permanent beroende av utkomststöd som stödform. SAMS uppmanar Finland att utreda möjligheter till att bättre trygga en tillräcklig utkomst och ett människovärdigt liv på andra sätt åt den här människor gruppen, eftersom nuvarande upplägget kan på många vis beskrivas som diskriminerande och problematiskt både från individens och samhällets perspektiv

För övrigt omfattar SAMS synpunkterna delgivna i Handikappforums utlåtande. Överföringen av utkomststöd från kommunerna till FPA har lett till en starkare formell likabehandling, samtidigt som möjligheter till individuell prövning av behoven och den faktiska likabehandlingen för många utsatta grupper har försämrats på ett mycket oroväckande sätt.

I Helsingfors

30.9.2021

Elias Vartio

Juridiskt ombud

SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder r.f.

Vartio Elias

SAMS - Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf